Dette er netop tilfældet, såfremt det i henhold til etableringslandets lovgivning pålægges en græsk statsborger ved udøvelsen af sit erhverv at anvende en skrivemåde for sit navn, som følger af translitterationen i civilstandsregistrene, og såfremt denne skrivemåde bevirker, at udtalen forvanskes med fare for, at hans potentielle kunder forveksler ham med en anden person.

RETSMØDERAPPORT
i sag C-168/91 *

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. *Retlig baggrund*

1. Konventionen af 13. september 1973 om angivelse af for- og efternavne i folkeregistrene (*Bundesgesetzblatt* 1976 II, s. 1473, herefter benævnt »konventionen«) indeholder bestemmelser om skrivemåden for navne. For Forbundsrepublikken Tysklands vedkommende trådte konventionen i kraft den 16. februar 1977 (*Bundesgesetzblatt* 1977 II, s. 254). Den Hellenske Republik tiltrådte konventionen i 1987. Konventionen blev ratificeret ved lov nr. 1655/1986 med virkning fra den 18. april 1987 (*Den Hellenske Republiks Officielle Tidende*, del 1, nr. 183).

2. I konventionens artikel 1 bestemmes følgende:

»Denne konvention gælder for angivelsen af alle personers efternavne og fornavne i folkeregistrene, uafhængigt af deres statsborgerskab. Den vedrører ikke anvendelsen af de retsregler om fastlæggelse af efternavne og fornavne, som gælder i de stater, der har tiltrådt konventionen.

...«

Artikel 2 lyder således:

»Skal en myndighed i et land, der har tiltrådt konventionen, foretage en indførsel i et folkeregister, og forelægges der med henblik herpå en afskrift eller et uddrag af en indførsel i et folkeregister eller et andet dokument, som gengiver efternavnene og fornavnene med de samme skrifttegn som dem, der

* Processprog: tysk.

anvendes på det sprog, på hvilket indførslen skal ske, skal disse efternavne og fornavne gengives med de samme bogstaver, uden nogen ændring eller oversættelse.

De diakritiske tegn, der er indeholdt i disse efternavne og fornavne, skal ligeledes gengives, selv om det sprog, som indførslen skal foretages på, ikke har sådanne tegn.«

3. I tilfælde af, at efternavnene og fornavnene er gengivet med andre skrifttegn end dem, der anvendes i det sprog, registreringen skal foretages på, skal disse efternavne og fornavne i henhold til artikel 3

»... så vidt muligt gengives ved hjælp af translitteration, og uden oversættelse.

Såfremt der foreligger normer, som er anbefalet af Den Internationale Standardiseringsorganisation (ISO), skal disse anvendes«.

4. I Forbundsrepublikken Tyskland skal tjenestemændene ved folkeregistre i henhold til § 49, stk. 2, i regulativet for tjenestemændene ved folkeregistre mv. og tilsynsmyndighederne for disse (»Dienstanweisung für die Standesbeamten und ihre Aufsichtsbehörden«) anvende denne konvention.

2. *Hovedsagen*

5. Sagsøgeren, Konstantinidis, der har græsk statsborgerskab, bor i Altensteig i Forbundsrepublikken Tyskland. Han arbejder som massør og kurbademester i Altensteig som selvstændig erhvervsdrivende.

6. Den 1. juli 1983 indgik han ægteskab ved Standesamt Altensteig. I ægteskabsregisteret blev hans efternavn indført med skrivemåden »Konst*adi*nidis«. Af en kopi af ægteskabsregisteret fremgår det, at han legitimerede sig med sit pas. I ægteskabsregisteret skrev ægtefællerne under med efternavnet »Konst*adi*nidis«.

7. I en oversættelse af sagsøgerens fødselsattest fra den 1. november 1980, som det græske generalkonsulat i Stuttgart bekræftede den 31. maj 1983, lyder for- og efternavn, omskrevet til latinsk skrift, »Christos Konst*adi*nidis«. I en oversættelse af fødselsattesten fra den 12. april 1990, som det græske generalkonsulat bekræftede den 19. juni 1990, lyder navnet »Christos Konst*anti*nidis«. I sagsøgerens græske pas (der er udstedt den 26.4.1988) lyder for- og efternavn med latinsk skrift »Christos Konst*anti*nidis«.

8. Den 31. oktober 1990 begærede Konstantinidis over for Standesamt Altensteig berigtigelse af sit efternavn i ægteskabsregisteret fra »Konstadinidis« til »Konstantinidis«.

9. Da navnet skulle indføres i ægteskabsregisteret i overensstemmelse med, hvad der er anført i sagsøgerens fødselsattest, lod Amtsgericht Tübingen, som berigtigelsen sorterer under, fødselsattesten oversætte. Ved anvendelse af den i konventionen foreskrevne ISO-norm 18, hvori det bestemmes, at der skal ske en translitteration, blev hans navn med latinsk skrift omskrevet til »Hréstos Kónstantinidés«.

10. Ved Amtsgericht Tübingen protesterede Konstantinidis kraftigt mod denne omskrivning, idet han anførte, at udtalen af hans navn blev fordrejet.

11. Landratsamt Calw, som er tilsynsmyndighed for Standesamt Altensteig, begærede på sin side ægteskabsregisteret berigtiget således, at navnet i overensstemmelse med ISO-norm 18 skrives »Hréstos Kónstantinidés«.

3. *De præjudicielle spørgsmål*

12. Amtsgericht Tübingen fandt, at sagen rejser spørgsmål om fortolkning og anvendelse af fællesskabsretten, og retten har forelagt følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Udgør det — i strid med artikel 5 og 7 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab — en krænkelse af de rettigheder, der tilkommer en arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende fra en af De Europæiske Fællesskabers medlemsstater, jf. artikel 48, 52 og 59 ff. i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, at han i en anden medlemsstat bliver tvunget til mod sin udtrykkelige vilje at lade sit navn indføre i værtslandets folkeregister med en skrivemåde, som ikke er i overensstemmelse med en fonetisk omskrivning, men medfører, at udtalen af navnet bliver ændret og skæmmet?

I det konkrete tilfælde er der tale om, at det græske navn Christos Konstantinidis (direkte fonetisk omskrivning) bliver til navnet 'Hréstos Kónstantinidés'

2) Gøres der herved indgreb i den i henhold til artikel 52, 59 og 60 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab gældende etableringsfrihed og adgang til fri udveksling af tjenesteydelser?«

4. *Retsforhandlinger*

13. Amtsgericht Tübingens kendelse er registreret på Domstolens Justitskontor den 1. juli 1991.

14. I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af:

— den tyske regering ved Ministerialrat Ernst Röder og Regierungsdirektor Claus-Dieter Quassowski, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

— den græske regering ved juridisk statskonsulent Dimitrios Raptis, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Dimitrios Gouloussis, bistået af Roberto Hayder, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede.

15. På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse. Ved afgørelse af 17. juni 1992 henviste Domstolen sagen til Sjette Afdeling.

II — Sammenfatning af de skriftlige indlæg for Domstolen

16. *Den tyske regering* har foreslået, at det første spørgsmål besvares benægtende.

17. Sagsøgerens rettigheder i henhold til EØF-traktaten krænkes ikke ved omskrivningen af hans navn. En omskrivning, der foretages i henhold til bestemte regler om translitteration, fører til ensartede resultater i forskellige sprogområder. Den sikrer hermed, at gengivelsen af navnet sker på samme måde i alle medlemsstater, der har tiltrådt konventionen. Konventionen har udelukkende den ordensmæssige funktion at forhindre, at en og samme person optræder under forskellige navne i de enkelte stater, der har tiltrådt konventionen.

18. Selv om navne i dokumenter med græsk skrift er de eneste inden for Fællesskabet, som skal omskrives til latinske skrifttegn, er denne forskel i behandlingen af græske statsborgere i forhold til borgere fra andre medlemsstater ikke udtryk for nogen diskrimination, da den er sagligt begrundet.

19. Forbundsregeringen har anført, at det andet spørgsmål ligeledes skal besvares benægtende. Den ensartede omskrivning af navne i henhold til reglerne i en international konvention tjener til at opnå klare retsforhold og fremmer den frie bevægelighed og hindrer den ikke.

20. *Den græske regering* har anført, at anvendelsen af ISO-norm R 843 medfører, at der i sociale forhold opstår problemer for særdeles mange græske statsborgere, som er bosat i Tyskland. Den græske regering anser ISO-normen for at være utilstrækkelig og mangelfuld på mange punkter, og den anvender norm 743 af 1. juni 1982 fra Den Græske Standardiseringsorganisation (ELOT) ved gengivelse af græske for- og efternavne med latinske skrifttegn. Den græske regering har anført, at ELOT-norm 743 allerede finder anvendelse i NATO og De Forenede Nationer, og at ISO-norm R 843 må ændres.

21. De tyske personregisterføreres anvendelse af ISO-normen i stedet for ELOT-normen, der anvendes ved dokumenter, som er udstedt af græske myndigheder (som f.eks. græske pas), krænker med henblik på artikel 5 og 7 i EØF-traktaten de rettigheder, der følger af artikel 48, 52, 59 og 60 ff. Angivelsen af for- og efternavne på en måde, som afviger fra den fonetiske omskrivning, kan endog føre så vidt, at der opstår tvivl om de pågældendes identitet, både med hensyn til deres forhold på etableringsstedet og ved udøvelsen af deres rettigheder i henhold til EØF-traktaten.

22. *Kommissionen* har indledningsvis fastslået, at der såvel på nationalt som på internationalt plan endnu ikke findes nogen omskrivningsmetode, der anvendes ensartet eller er retligt bindende. Der findes end ikke bindende forskrifter inden for de tjenestegrene i Kommissionen, der er beskæftiget med oversættelser.

23. På grundlag af de faktiske omstændigheder finder Kommissionen, at der gøres indgreb i sagsøgerens etableringsfrihed. Begge de præjudicielle spørgsmål kan besvares under ét i overensstemmelse hermed. Spørgsmålene om en eventuel krænkelse af sagsøgerens ret til fri bevægelighed kan anses for at være af underordnet betydning.

24. Det, at en person anvender et bestemt familienavn, kan have stor betydning for hans image blandt kunderne. I denne forbindelse ville det være et væsentligt spørgsmål, om sagsøgeren efter reglerne er tvunget til at anvende den skrivemåde for sit navn, der er indført i folkeregisteret, i sin erhvervsvirksomhed. Der kunne også opstå skjulte, indirekte ulemper ved, at den berørte personkreds som følge af de forskellige måder, navnet skrives på med latinsk skrift i dokumenterne fra henholdsvis hjemlandet og etableringslandet, får vanskeligheder af administrativ eller forretningsmæssig art, som indlændinge ikke har.

25. En forskelsbehandling af sagsøgeren ved udøvelsen af hans etableringsret kunne i så fald heller ikke begrundes med undtagelserne i traktatens artikel 56. Kommissionen stiller dog spørgsmålet, om Domstolen faktisk er kompetent, hvis de omtvistede regler i medlemsstaten ikke hører under fællesskabsrettens anvendelsesområde. I dette tilfælde kan den omstridte regulering ifølge Kommissionen udgøre et indgreb i retten til fri bevægelighed. Kommissionen har endvidere anført, at såfremt der er blevet anerkendt en bestemt udtale af og en bestemt skrivemåde for en persons navn i hans oprindelsesmedlemsstat, og dette navn skal ændres i værtsmedlemsstaten, foreligger der i hvert fald en krænkelse af grundrettighederne, der er uforenelig med de almindelige rettigheder, et menneske har som person.

26. Kommissionen foreslår derfor følgende besvarelse:

»1) Der kan foreligge en begrænsning af en fællesskabsborgers ret til fri bevægelighed i henhold til artikel 7, 48 og 52 i EØF-traktaten ligesom indlændinge, såfremt han i en anden medlemsstat tvinges til mod sin udtrykkelige vilje at lade sit navn indføre med en skrivemåde, som ikke er i overensstemmelse med en fonetisk oversættelse, men medfører, at udtalen af navnet bliver ændret og fordrejet, når det står fast, at

— han ved etablering og udøvelse af et erhverv som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende i etableringslandet er forpligtet til at omskrive sit navn således

— han derfor må frygte, at der indtræder en konkret og mærkbar begrænsning af hans indtægtsmuligheder

— han som følge af den forskellige skrivemåde for sit navn, der bruges af myndighederne i henholdsvis oprindelses- og værtslandet i Fællesskabet, må påregne administrative vanskeligheder.

2) En administrativ forskrift i en medlemsstat, hvorved en fællesskabsborger pålægges en anden skrivemåde for sit navn end i sit hjemland, strider, såfremt den kan gøre indgreb i den pågældendes ret til fri bevægelighed, der er garanteret i EØF-traktaten, ligeledes mod de almindelige personlige rettigheder, som fællesskabsretten beskytter.«

P.J.G. Kapteyn
Refererende dommer